

Begroting EZK

Onderdeel Klimaat en Energie

Position Paper IPO

Binnenkort bespreekt u de begroting EZK. Over het onderdeel economie heeft u al een apart position paper van de provincies ontvangen. In dit position paper concentreren wij ons op het onderdeel klimaat en energie.

Netcapaciteit vraagt om slimme oplossingen

Tennet maakte afgelopen week bekend dat in diverse provincies de grenzen van de netcapaciteit op het hoofdnets in zicht komen. De snelgroeiende vraag naar elektriciteit als gevolg van de energietransitie is één van de veroorzakers. Aanvragen voor aansluiting worden nog wel in behandeling genomen door Tennet, maar het is zeer de vraag of er wel ruimte ontstaat om ze ook daadwerkelijk aan te sluiten. Dit vraagstuk is niet in enkele maanden opgelost. Daarmee heeft het ook consequenties op de lange termijn en voor het regionale net. Denk aan busconcessies voor elektrisch vervoer die niet kunnen worden verleend, woonwijken die geen stroomaansluitingen kunnen krijgen of een ziekenhuis dat nog niet kan worden aangesloten.

Voor provincies is de beschikbaarheid van elektriciteit voor bedrijven en maatschappelijke ontwikkelingen van groot belang. Daarom pakken de regionale overheden verantwoordelijkheid om deze problemen aan te pakken. In iedere provincie is door de provincie een taskforce met netbeheerders en gemeenten ingericht. Samen met deze partners proberen we belangrijke knelpunten in het elektriciteitsnetwerk zo snel mogelijk op te lossen door beter samen te werken en procedures beter te stroomlijnen.

Urgentie groot voor slimme oplossingen

Het vraagt creativiteit en intensievere samenwerking tussen het Rijk, provincie, netbeheerders en gemeenten. Provincies vragen het Rijk om decentrale overheden financieel en met capaciteit te ondersteunen, om energy hubs te stimuleren en grootverbruikers te verleiden (of te verplichten) om flexibel potentieel beschikbaar te stellen.

Provincies vragen om in de Energiewet voldoende doorzettingsmacht en instrumentarium voor decentrale overheden op te nemen zodat zij op deze nieuwe realiteit in kunnen grijpen indien nodig. Het tegelijkertijd bouwen van nieuwe woonwijken, uitbreiden van ziekenhuizen en het verduurzamen van bedrijven lukt op dit moment niet. Dit vraagt om meer sturing van overheden op welke aanvragers voorrang dienen te krijgen op een aansluiting. De huidige (first come first serve) werkwijze komt daaraan niet tegemoet. Provincies zien op grond van Europese regelgeving mogelijkheden om hier anders mee om te gaan.

- *Bent u bereid om ruimte te bieden aan provincies om af te wijken van het beginsel "first come, first serve"?*

Geen vaste afstandsnorm voor windmolens

Er zijn goede normen voor de bescherming van omwonenden: geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Een strenge afstandsnorm zorgt ervoor dat de afspraken uit het Klimaatakkoord én de RES-ambitie in het geding komen. Bovendien wordt het een stuk lastiger om de meer dan 35TWh ambitie van de RES 1.0 te verzilveren. En het is funest voor het harde werken en het enthousiasme in de RES-regio's waar zo'n norm een streep zou betekenen door veel plannen.

Daarom zijn de provincies tegen een vaste afstandsnorm. Zo'n afstandsnorm zorgt ook helemaal niet voor voldoende bescherming van omwonenden. Wij zijn zeker van mening dat hinder voor omwonenden zo veel mogelijk moet worden voorkomen. Maar bij een afstandsnorm loopt het beschermingsniveau sterk uiteen. Het leidt daarmee tot een ongelijke bescherming van omwonenden tegen geluidhinder. Bovendien neemt een afstandsnorm de prikkel weg om stillere windturbines te bouwen die duurder zijn.

Ook andere factoren in de omgeving hebben invloed op geluidshinder. Wat is de ondergrond waar de windturbine op staat, zijn er bossen in de omgeving, hoe staat de wind? Die zaken moeten echt worden meegenomen bij het bepalen van een nieuwe norm.

De provincies pleiten er voor om zo'n nieuwe norm op een milieueffectenonderzoek te baseren. En daarbij hoeft niet vanaf nul te worden begonnen, want er zijn al normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Dat zijn normen die echt letten op de milieueffecten én de omwonenden beschermen. Bovendien zijn ze wetenschappelijk onderbouwd.

Mocht er toch een norm komen, dan pleiten de provincies voor flexibiliteit. Zoals een combinatie van afstand én geluid, waarbij geluid de basis vormt. Zo wordt het in andere landen ook gedaan. Bovendien willen we benadrukken dat het belangrijk blijft dat provincies en gemeenten nu en in de toekomst ruimte houden voor een eigen lokale afweging voor de plaatsing van windparken. Dat is ook in lijn met de omgevingswet. In de regio's ligt de kennis en moet ruimte blijven voor maatwerk. Dat helpt voor de acceptatie.

Warmtewet met ruime overgangperiode

We delen de ambitie van het rijk om snelheid in de warmtetransitie te houden. De keuze van de minister geeft helderheid over de toekomst die we willen realiseren. De provincies zijn zich daarbij bewust dat in de huidige situatie de meeste warmtenetten door private warmtebedrijven zijn ontwikkeld en worden geëxploiteerd. En dat daardoor veel capaciteit en kennis bij deze partijen aanwezig is. We hechten er dan ook aan dat de kennis die er in de markt is, behouden blijft.

De provincies hebben daarom gepleit voor een ruime overgangperiode. Zo'n periode moet de komende jaren de ruimte te laten voor private partijen om te investeren in warmtenetten, waarbij het publieke eigendom -als stip op de horizon- de inzet blijft. We zijn daarom zeer tevreden met de keuze van de minister. Door de ruime termijnen voor de ingroeiperiode en het overgangsrecht denken we dat dit wetsvoorstel voldoende ruimte biedt voor warmtebedrijven om hun investeringen terug te verdienen. De gekozen ingroeiperiode geeft daarnaast de ruimte voor bestaande trajecten om zich op de nieuwe situatie voor te bereiden en gezamenlijk de schouders eronder te zetten.

Wel is het van belang dat er een publiek partij in staat is om de keuze voor publieke infrastructuur te faciliteren. Daarom vragen we aandacht vragen de aanpassing van wet- en regelgeving die nodig is om een rol te geven aan de publieke netwerkbedrijven. Het is nodig dat ook zij in positie worden gebracht om een bijdrage te leveren aan de publieke realisatiekracht en om daarmee de doelstelling dichterbij te brengen.

- *Zorg voor een ruime overgangperiode*
- *Zorg voor aanpassing van de wet- en regelgeving om een rol voor netwerkbedrijven in warmtelevering mogelijk te maken.*

Regionale aanpak mobiliteit kan megatonnen CO2 opleveren

CE Delft heeft in opdracht van het Interprovinciaal Overleg en de Provincie Noord-Holland [onderzoek](#) gedaan naar extra maatregelen om de CO2 uitstoot in de mobiliteitssector terug te brengen. In het onderzoek wordt een lijst van 19 maatregelen onderzocht die regionale en lokale overheden kunnen nemen. Afhankelijk van welke maatregelen er worden doorgevoerd kan tussen de 5,4 en 8,5 megaton CO2 worden bespaard. Dat is tussen de 3,2% en 5,2% van de totale CO2-uitstoot van Nederland en meer dan helft van de resterende reductie-opgave voor de mobiliteitssector.

Provincies en gemeenten kunnen met deze maatregelen bijdragen aan een verdere verlaging van de CO2-uitstoot.

Op korte termijn is het belangrijk de nieuwe woningbouwlocatie in te richten op groen reizen, te zorgen dat OV bedrijven makkelijker deelvervoer kunnen aanbieden en scherpere afspraken te maken met werkgevers maken over de vergroening van reisgedrag.

- *Is de minister bereid om met o.a. zijn collega van IenW actief met gemeenten en provincies samen te werken bij het benutten van dit potentieel en hen daarbij te ondersteunen?*

Schooldakrevolutie verdient toekomst

Het rijk heeft de afgelopen 4 jaar samen met een groot aantal provincies en gemeenten geïnvesteerd in de aanpak van Stichting Schooldakrevolutie (SDR) om scholen actief te helpen bij het realiseren van zon-op-dak bij scholen. Daarbij investeerde het ministerie van BZK in de zogenoemde basisorganisatie van Stichting Schooldakrevolutie. Gemeenten en provincies konden met opdrachten en het verstrekken van subsidies aan deze stichting lokale aanjaagprojecten opzetten om scholen te ondersteunen bij het realiseren van zon-op-dak. Wij zien dat deze aanpak tastbare resultaten levert: in 2018 had 14% van de scholen zonnepanelen, in 2022 is dat 33%.

Het ministerie van BZK geeft aan dat ze stoppen met de basisfinanciering.

In de afgelopen jaren heeft 33% van de scholen zon-op-dak gerealiseerd. Voor een groot deel is dit 'laaghangend fruit' geweest. De complexere projecten en scholen die moeilijker te verduurzamen zijn blijven nu over.

Provincies en gemeenten zijn positief over de behaalde resultaten en willen nu doorzetten met deze actieve steun ondersteuning voor schoolbesturen. Ook zien wij nog zeker een toegevoegde waarde voor een stichting, zoals Stichting Schooldakrevolutie. Wij vragen het rijk daarom om financieel commitment om stichting Schooldakrevolutie te ondersteunen om in de komende 3 jaar haar werk af te kunnen maken en hiervoor 750.000 euro te reserveren.

- *Financieel commitment om de stichting Schooldakrevolutie de komende 3 jaar te continueren*

Middelen voor Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed

Voor het maatschappelijk vastgoed was de subsidieregeling DUMAVA binnen enkele dagen overtekend. Dit laat zien dat er grote ambitie is om te verduurzamen maar dat de financiering hiervan een bottleneck vormt. De volgende subsidieronde van de DUMAVA regeling gaat begin januari 2024 nog een keer open. Gezien het grote enthousiasme is het aannemelijk dat ook deze ronde snel overvraagd zal worden. We vragen het rijk om ervoor te zorgen dat verduurzamingsambities niet worden beknot door een gebrek aan beschikbaarheid budgetten. Wanneer aanvragers voor een verduurzamingsregeling of subsidie voldoen aan de eisen zou een subsidie of een financieringsvorm ook beschikbaar moeten zijn.

- *Voorkom dat de DUMAVA regeling opnieuw vroegtijdig wordt overvraagd*